

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Sefer 'ets shatul

Albo, Yosef

יסוי, ובלא

Frankfurt de-Odr"א, 1788

תומדקה / Hakdamot

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-89

הסכמת

הרב המאור הגאון הגדול ומופת הדור אב"ד ורמ"ק פראג יע"א

הסכמת

הרב הגאון אב"ד ור"מ פה ק"ק פפרא יע"א

הספר העקרים גם נעמים כולו עמוד במקום טהרה ה"ה הגאון רבינו סהר"א אלברג ז"ל ע"פ ע"ז שתול להנחין מהר"ר גדליה ז"ל ח"ו להתפאר כי חמנו חילת חיים ונדרם בוויניציה שעה לחלק השמי וכעת אין בלתי אף ח"ו כעוד כו' וזכה ק"ק אחד חכמי קהלתנו ק"ק פ"פ ד"א יע"א החלוק התורני המופלא מה"ר צבי הורש קרו בהכונת כהר"ר באר ז"ל והדפיסו שנית בדפוס יפה ונאה כאשר ענינו כל יראו וראו לכו"ל להחיות לו טובה כי טובה גדולה עשה עמנו ללמוד מתוך הספר היקר הנ"ל וכבר זכר הרבים בספר עקידה אשר הדפיס זה ימים לא כבירים והנה רחמי ייבדו הסכמתו מהר"ר כהנאן מופת הדור כבוד מוה"ר יחזקאל לנדא חכ"ד ור"מ דק"ק פ"א וס' נאמר גזירת חיים על מחן משה עשרה זכה שלא יודעם קבלתו התורני המופלא הנ"ל כן יקום וקויה ולרא' באתי על החתום הי"ס י"ס כ"ג לחמש ומששון התקמ"ח כמו הנער יוסף חונה פה ק"ק פפרא יע"א

יען שהתורני כבוד שמו מה"ר צבי הירש מופ"ד רא"ה רוצה להביא לבית הדפוס ספר עקרים עם עץ שהולל כפי שדפוס בוויניציה שנת ש"ח ומוקד חיוכל גאוני הדור הזה אשר הסכימו והרכבו לספר בשכח הפירוש ע"ז שתול הנ"ל וכוון להדפיסו עתה שאינו כתיבא כלל וכפרט כדור כוז' שנקרו ושרשי דתי התורה לייסוד חיוון והנתי"מ עמים להדפיסו ואשריון כחט"י לים ואני להחיות כידו ולהתנדב לקנות הספר במחיר כסף מלא והנתי גזור בגזירת התורה על כל המדפיסים חכמי עמינו שלא להדפיסו מתדע הן ספר העקרים עם עץ שתול הנ"ל והן ספר העקרים לכד משך חנושה עשר שנים עיוס שיבאר מה"ר ר' זנב הורש הנ"ל הדפסתו והעובר על דבריו ליקוץ בארור משני גבול והמסייע לכד' חלוצית כד' מתקור הכרעות דברי חלוצי הי"ס י"ס ח"י חמנו תק"מ"ה לפ"ק פראג הקטן יחזקאל סג"ל לנדא :

הקדמת המדפיס

אורה אלחיי חסדו שהעיר את רומי להדפיס ספרים ימים ממחברי קדושים וכותם יעמוד לנו ולזרענו וכמעט אשר הכינתי את ידי לקרס ל המלאכה זו ועלי את הכרעה כי זה לא כבוד אשר עורני להוציא לאור מתחת מכסה הדפוס ספר העקרה אך לא הייתי נזהר במלאכתו לעשותו כרצונו - אכל הייתי שוקק על דלתותיו יוסים להגיה אותן כיגערב - ועל פי גליון ספר העקרה שהיה גנוז בספרי הקנין כה"ר יוסף בן הכניד התורני מה"ר פייבל קרו מדרעון ששלחו אלי להעתיק חמנו על תכונה ישרה לזכות את הרבים - ונס עתה עורני אלחיי חסדו להביא על מנחת הדפוס טעם כבירים הוא ספר עקרים עם פירוש עץ שהולל כפי שדפוסו מולפנים בדפוס וויניציה - טבעו ידוע לרבים כי הוא עץ חיים אשר משהלכתו יחיה בנפשו - שרשי שרשי חיים וענפיו ענפי סוכה - ואלה ענפיו על הראשונים ביתו שאת ויתר ענו ומקום הניח לי המדפיס הראשון להתגדר בו כי עשיתי קמנים ידועים כמו (א) (ב) (ג) וכו' ואלה בספר העקרים וכן כפירוש הראשונים ביתו שאת ויתר ענו ומקום הניח לי האלה לענין יקל להמעיין למנוח מחוקקו כמד שח"י וכליערד מתבטו בחיפוש חחר חיפוש - וגם עשיתי נקודות הסקיות ליתר רווח בין התאחרים כדי שלא יכבד על המעיין לסדר מה למעלה ומה למטה רק י"ה לפניו כשלקו ערוך - וגם במקום שקי"ר המורש כשרשים את כוונתו או שנקטעו מוננו חיון מלות הרמב"ם את הדברים ותקתיים על נכון כס"ד אך לא הוספתי עליו או גרעתי ממנו דבר כי הנתי את דברי לכדנה כה"ר מה מיוחדת בחתם הויות למטה כגליון וחס שהוכרתי לפעמים להביאו בין השורות קדושות הסגרתו אותם כדור מה ומה בדעות שני חלוצי לכנה משני עבריהם כו" ( ) כדי שידע כל מעיין שחמני בער קטן הרולה בתקנות קטנים חמנו יצאו הדברים חולם לגדולים חמני יהיו כפירורים חמני לכתב כט"ו - וה' החלוצים יודע שלא היתה כוונתי כיהם שלא להוציא דבר שאינו מתוקן מתחת ידי - וכאשר הכתיב בדרך חתם עמודי כי ייבאלני עד זקנה וזכה - ויכני להדפיס אשר ספרים משת מספרים קדושים ונדיק עליון המוהרים ונחורים עינינו כשכילי תורתינו הנחמדה ולעשות חוקיות חמנו וחויתו : ואת עתרת המדפיס

- או כאשר השלמתי מלאכת הספר הזה פעם רומי לספר מקצת מעלת הספר במליצה ובחברתו השיר כדל"ה ע"פ משקל כ' תנועות ויתד'ה' תנועות ויתד'ה' תנועות
- ז** חי לשון דו, כרי יקר הכינו חרו, זים עם צלצל שיר עגרו כחרי חן לספר עקרים ולעץ שהולל תפארת מדרכה יוסף כו' הפת פה על מי מנו, חוח שם מהכרת צמוד קודש, ועבודת אל על שפה כמו אור שמוש יזהיר
- ב** ית משכן מלך עלי הבל הוריר בר, קי זיו שפעתו האיר ומלא פני הארץ דעה כפ"ם לים ינהרו רחף על אברי תבונה אסף דעה - הה' לחו יאמרו עלורגליו, עלות מגדלים רמים וקר, סול לא מט רדתו
- ר** ש בונה בית יה, אך במחוגה י, עריך יקצע פאותיו גם כי יתעלה יש, כח אוכזו ומ, עשה פעל חכמתו יחד הנושא ונ, שוא יאופסו כי, פיל רוח קומתו אולם ארמון זה, כעין שהולל על פלא נכו, נים עד פנותיו
- ש** לום אל עמו יד, בר כשור הא, חרון שם תקות אובר שם כונן צדקות כח, ירה כל התנגד יד, עות נשגב מכל שם הראה דרך ליש, בים שם תועלה תפ, לה קורא בקול שם צוח לו את ה, כר, כה כי שקרו, גמול טוב א העובר

מודעה

אף נס שכר יא משפט אלת והוא בלחת המפורשות לכל יודעי דת ודין שכל מקום אשר המלא ימלא כספרינו הקדושים עם עב"ים או עובד חלוצים ונוי אוערל או כותי אין ככלל זה חזמות הללו שאיננו כהיום הזה דרים בתוכם כי חלוצים לנו ליתן כס אום דומי וחלוצה שיחייבים אנחנו לדרוש כסלומם - אכל הכונה טובת על האומות קדומים שהיו בימים הראשונים כאשר כבר יסא כו' הנסר הגדול ק"ק פ"א וזכאים אחריו - עם כל זאת עשנו עלינו כמורה הלודע המודעה זו בכל הספרים אשר יא מתחת מכסה הדפוס - למען לא יתאמשאל לאלו ספר אשר לא ידעו ויהו להוזהרם לחזרה אחר חזרה

הקדמת האלוף מוהרר נרדיה בן החיר שלמה נרדו להחבור שרדו שחבר עד העקרים שחבר הרי אל'בו ז'יהה :

אל'בי אטיך ועבדכו בטורה . בתחלה דע ואחר כך ועבדא כי מי שלח
ידע את ארוננו וחינו עיני כו' אפי' שיהיה עבודתו אל'נו ישרה . וכן
וברורה . ערכה ושמורה . כן גם חזקי לקחתי את עצמי ללד אחר
להתבודד ולעין כדרכי הש' . ובעבודתו היקרה ובהיות שכבר ארז"ל
הכל לטעור מסייעין לזהקרה כ' לפני ספר אחד קדוש והוא ספר עקרים
שחבר אותו הרי' אל'בוז"ל ור'איתי שכל דבריו דברי אל'לים חיים
מיוחדים על אדני מן עול'ם למעלה לשכיל להאזין בענפי פרי קדש
פלולים ועושים רושים למטה בהדרת האדם כדרכי אמות הש'
ובעבודתו ועושים פרי למעלה להיות לודקקות בעליונים עד שיהיה לו
מהלכים בין העומדים האלה וכדי שיהיו ענייני הספר הזה נאשרים
בדרכיו קריתו ושגיתו ושלשתי בתוכו עד שהיו כל ענייני הספר שגורים
בפי ומקודרים על לוח לבי באופן שגמתי קצת על עין העבודה
וההדרה האמתית בעבודת הש' . ומקום שהיו דבר קצת פתוחים
וחתומים הייתי מנלה מנפוני ומחאר סתומיו כפי קט שכלי וכפי אשר
הורוין מן השמים . ובעבור שכבר הזירו ח"ו ואמרו כל האוכל דבר
אחד מתכנתו וכו' רשמתי הכל על הנליין מיוחד ושמתי אותו בתוך גנין
ולגורתי בעבור שיהיה לי למשמרת ולזכרון על לוח לבי כחאחר הכתוב
כתבם על לוח לבך . האמונה אחרי אשר ראיתי שהרבה בני אדם שהיו
בדבלי וערכי או פחות מערכי שהיו גם כן בודדים לעצמם בהשגת
דרכי עבודת הש' . על הדרך שזכרנו למעלה ובכן היו חפלים ופתאים
תמיד לעין וכספר העקרים כי הוא המורה והמדריך בדרך הישר בהכנת
העקרים ובעבודת הש' יותר מהאולת כנכר . והנה קצת מהם שהיו
מקשיבים לקולי היו מוכינים קצת הענין יותר מוולתם בעבור כי בלתי
למס כל עמלני לבי כפי אשר היו במושלם ארזי וכפי אשר רשמתי כבר על
הנליין להיות לי לזכרון על לוח לבי והיו דברי ערכי' להם כאלו נתנו להם
מטיבי עם היות שלא ערכו אלי מפני שלא הייתי מר גיש סוס חידוש
גדול כל כך אפי' כן ערכה להם . וקצתם מהם עיינו בהקשר מעצמם
וחו שנתכרו עם אחרים ומה שלא הבינו הניחו לוולתם . כן הנתיקתי
רוחי ודעיון לבי העירו ורזוני ופתוני בעלית דבריים ואמרו ח"ו
אתה בן אדם הלא ידעת אם לא שמעת ששם היות שהשלמות האנושי
הוא תלה בעצם וראשונה על השכלת עצמו דרזני שהוא בעצמו
לרד להשיג כל מה שהוא לרד לשלימותו הנלמי' חף על פי כן מלד
החסד רזני להשיג בהשגתו גם על האחרים כמו שיתבאר בדברי
המחבר לקמן בתאמר שלישי . פרק ה' כפסוק אליהלל חסד וגו' כי יתי
ה' עושה חסד וגו' ע"ש . ולכן הוא מן הדברים המיוחדים שנופיעות
הדרך אשר עלין . גם על הקירק שהם בערך או פחות מדרך
וע"כ וזות הדברים יהיה תמיד עמך וזכור' ועלה לירד נתיבות לפני
ה' תמיד כל ימי חייך . להביא חף הימים האלו אחריו . וזכות
יעמוד גם לנתיק וכפי כתיבך עד עולם : ואם תחשוב הלא צריך חזקי
לימים ובינת אדם חזקי וכלי מלח פמיות וכו' חזקי ואין לא שום פמיות
ודמיון כלל אפי' לחד מעירי' שבתלמידי דתבתי' רק בשתוף שם לבר
בין חזקי דלתי להשתעף בטלית שלימי עלי ולחיות דעי כחאחר העניינים
בהתנויים והתנויים בתוך גנין ארצות השפעה הרי'ים עזר חלבו
וביחוד שימצא בהם עזרשים שהיה מוכנה עתוק יומין . ואם כן שיתק
אדם לפני ולפנים . בלי טהרת רעיוני' והדברים מתוכיבים ובלתי
מוטיינים . חף לנשארתי עליונים . וכו' לתתונים ולחן אונים .
וביחוד כמורי האדם למסוכנה שבתוכיבתי ולי יתנונים מפני' וזנינים
הלא תשיב אורדך . ששם היות שהאמת כן הוא שאין אלה דלתי לברך
בדברים האלו ולפרש אותם כפי המאורות הנדונים אשר פתוחים
כראש אופת שיד ביום ובלילה ואין שפיר שום מי הלא הם יודעים כולה
וקטנם עטם מנתקין . ע"ת הלא ידעת מקדם שלא היה כונתך ולא היה
בדעתך מניול שיהיה בחבור הלו שום צורך להגדילי שכן רק שיהיה
קצת לתועלת ולתראה עינים ולחיות חיה הדרך ויטמן אור עבודת הש'
ואחיותו אשר ילכו בו אותה הם בני גילך ויהיה החבור הלו כמו שער
לתוקן וצל כיוולת בהם חיי נפתה ותעבור אותך . ואף אפי' יהיה
בהם קצת מודברים שהיה מוכנה עתוק יומין . אם יהיה כל משיך בזה
לשם שונים חבלך יפול כעניינים . ותשכן בנעם בארץ עולמים : וכך
ובדברך יסמחו וירכנו ויטחו יושבי' ובעליו נשענונים . ואם על ה'
תשים בטחונך הוא יולך מכל שגאות ובעליו מוחין . ויטוס לך ענך
ומתאחר כעולת תמימים : והנה על פי הדברים האלה נתקיימי
ונתעוררתי ונתחוקתי ונתאורתי בעוה שכלי הלקט ביתר שאת ויתר
עון ולקחתי בידי את הדברים אשר רשמתי כבר על הנליין כמאר וסדרתי
אותם על טוכוס כל ענין וענין על מקומו השיוחד לו איש על גבולו
שאותו . וברתי האוכל עתוק הפסולת ורעיתי והוספתי בהם ככל
מקום כפי הנדרך עד שכל הדברים האלו תכונם היו קיימים ומכל שבו
ומלכה מנוסים ע"ש שבע נמות מווקקות שבעתים . וכדי שלא להעמיס
על העינין בו חלקתי החבור הלו על שני דרכים . האחד הוא
ביחוד דברי כונת המחבר ולא ימצא בו שום דבר יותר כ"א מה שהוא לרד
והכרח לביאור דבריו . והב' הוא שאין בו צורך כלל להכנת העינין
רק שהוא כמו סעד קצת לדברי ועל ידו יהיו דברי המחבר יותר
מבוררים ומתמימים ע"י ראיות הפסוקים ומדרי' ומאחר' לשיטתו
כזה החלק . ולפעמים ימצא בזה החלק דברים שיש נגד דעת המחבר
והם ישוב על דברי הרמ"ם במקום שהשיב המקבר עליו ועל כיוולתו :

- נרדו י'הוה ומהולל שמו :
- ד ובר משרים לעמו .
- ל הם הפנים לחמו .
- י תבדך וישתבח ויתפאר בעולמו :
- ה שוכב בשמו מרומן .
- ב מרומן שוכן ומשניה על עמא בנועמו .
- ג הן לחם עיון ותעצמו :
- ה הורן בשביליה ובמעלותיה :
- ח ונה בצליליה ובשלליה :
- ג וכן ער קצה נבוליה :
- ר וכב על עב קל בנתיבותיה :
- ר ויה ב'ה יבין שלמה בחכמתו :
- ב עור אלהי השופע מאור תורתו .
- י דע ויכיר מציאת הש"י ואחרותו ויכולתו .
- ש ס המיוחד והנורא אשר השפיע ממציותו :
- ל וריאו החונים תחת כנפי שכינתו .
- מ מני שואפים להשיג רוממותו ומעלתו :
- ה שינוהו רוממותו ואין קץ לרוממותו .
- ג מצא לכל מצד פעולותיו ונסתר לכל מצד מרותו .
- ר אשית כל ראשית בלי ראשית המציא העליונים מאחדותו :
- ן השפיע עליהם אור השפע מעצמותו :

וכרא כל הנמלאים כששת ימי פעולתו . כדריאה ובעשייה וביצירה
המלא כל כרח חסור תעלותו * והכל כסביל האדם ונותנו כחאמר
רו"ל כראשית כסביל ישראל שנקראו ראשית ברא אלהים את השמים
ותת הארץ בחכמתו . ואין חף לתבונתי . ותכלית האדם להכיר את
בוראו ולהיות זריע בעבודתו . ולהכיר מציאותו ואחרותו ויכולתו ונבונתו
שהוא יחיד ועומד בתכלית הפמיות ואין עוד וולתו . וכל הנמלאים
עליונים ותחתונים מושפעים מפעולתם כבנייתו . כן חף לעבוד לשום
כמות מן הנמלאים חוץ לחוק להם כבוד כי אם בעבור שלימותו . ובעבור
זה השתחווה וישע לחלוק' השמות והטיל תחנתו . לפני' שיהיה
בערות . כונת שכן בעונתא של תורה פהלכתו . הנתנת להם
לשלימותו ותכליתו . כי כ' יר מי שאמר והיה העולם וכלתפאריתו .
וכ' יכיר מעלת השפעה הטובה הנתנת כבנייתו . להיות זריע בעבודת
הש' ויראתו . אשר זה הוא תכלית האדם ושלימותו . ועל ידו הוא כל
אל דקקות הרוחני כע"כ אשר חלו מנמתו . כמ"ש הכתוב מה' שאל
מענק כי אם ליראה וגו' וכתוב ואתם הדקקים
בה' אלהים חיים וגו' :

אמר גדליה בן החיר שלמה המוכנה ולמן כו' איש ליפסי' .
מיום עמדו על דעתי וקודם שפמתי בעיוני על כל מה
שאמרנו למעלה הייתי מתכוון על המעשה ששעה אלהים בעולם הזה
אשר נתן האדם על הדרך והוא לעמל וילד כל ימיו מחלובים אחרתי
בלבי ויתרון להם ככל עמלני שיעמול תחת השמש אשר חיי רואה
כי להג הרבה ויעות בסר . ואשתומם על התראה היות כי לא ראיתי
שום יתרון בכל עמלו כי אם העמל שהוא עמל וטרי ולא וולת . והשת
דחתיני להכא כימא בה עיתא שאספס ויכול להיות שכונה הכתוב כמה
שאמר כי מה היה לאדם ככל עמלני וברעיון לכו שהוא עמל תחת השמש .
גדלה הפרש שפלת שהוא כל לרמונו על היתרון הזה וכאלו אמר שאין לו
שום יתרון כי אם העמל שהוא עושה וטורח ולא וולת כי הכל הולך לעומת
שכל ולכן כיה הש"ה חת הש"י נמלת שהוא כי לפי שדר הכתוב היה
לו לנקוד מלת שהוא כס' גול תחת הש"י אלא כל לרמונו עמלת שהוא חינו
דנוק ונקטן שלמעלה רק הוא כלל לבר היתרון כמ"ש סוק"ל . והנה
אשר התראה היות ראיתי כענין שכלו והייתי מתכוון שאין טוב לאדם
כע"כ א"ל לראיה חת ה' הגדול והנורא . ולעסוק בתורתו הקדושה
והטובה כדי שתמור ושתוכן נשמותו הטובה . אל המקום אשר עמס
לוקחה כשעת היצירה . ולהוסיף קצת ואמר מוך דבר הכל כשעת חת
האלהים ירא . ע"כ שנתבאר בדברי המחבר לקמן כחאחר ג'
פ"ה ה"ע ג"כ בענינים . והנה אחר הדברים האלה השכתי גם כן דברי
על פי הדרכים הנכונים והשכתי רגלי אל עדות התורה . ולקיים מצות
ה' ברה : הנורא כל בחמירה : ובהיות שכבר אמר שלמה ה"ה דע

הקדמה

ועוד ידוע על חדרש ח"ו... ארבעה חלקים לפי דעת הרמ"ם כגון פסקי ר"פ... חלקים האחרים של חובת המהרש"ה שראים ועגלים... חלקים האחרים של חובת המהרש"ה שראים ועגלים... חלקים האחרים של חובת המהרש"ה שראים ועגלים...

הקדמה שנייה

אמר גד"ה בן הח"ר שנת"ה הנזכר למעלה... חלקים האחרים של חובת המהרש"ה שראים ועגלים... חלקים האחרים של חובת המהרש"ה שראים ועגלים... חלקים האחרים של חובת המהרש"ה שראים ועגלים...

רמזי פרקי המאמר הראשון

פרק שלישי יבאר על מה זכרנו עלת עקר ויחוקר על ה"ג עקרים... חלקים האחרים של חובת המהרש"ה שראים ועגלים... חלקים האחרים של חובת המהרש"ה שראים ועגלים...

בחקירה בעקרי הדתות כמה הם... חלקים האחרים של חובת המהרש"ה שראים ועגלים... חלקים האחרים של חובת המהרש"ה שראים ועגלים...

רמוזי פרקי המאמר הראשון

ואחר שכל העקרים שזכה הרמב"ם ל' מסתעפים מן הנ' אחות הללו . פרק ה' יבאר בו הכרח מציאות דת טבעית לקיום המין האנושי ויבאר שהיה לבדו לא מספיק לקיום הקבוצה המדינית כוללת המלאה את ארצות ויבאר הכרח מציאות האומת במדינה או המלך : פרק ו' יבאר שהור' רחוי שתמצא תורה אלהית להישר האנושים אל מול ההצלחה האנושית : פרק ז' יבאר שהדת חמנה טבעית ושמנה נמוסית ומוננה אלהית ויבאר בנות כל אחת מהן ותכליתיה מהו וכמה תוכן כל אחת מהן מובלעת :

פרק ח' יבאר בוקץ חסרונות אשר בדת הנמוסית במה שתקצר מן האלהית ויבאר שנימון קצתם בספק תורת י' תמיהה והפסוקים הבאים אחריו י' (ובענינים שם יתבאר גם כן הכתוב שאומר המלך לחבימלך הנן מת על האשה וגו' וכו' יתבאר ג' כ' הכתוב לך ה' המעט וגו' . והכתוב ודרשת ומקרת ושאלת וגו' והכתוב משפט ה' אחת וגו' והכתוב חיים כי יבאך את אשת ארם וגו') : פרק ט' יבאר שהתחלות הדת הנמוסית בכללן הן הכמירה והתכלית ויבאר כמה נכונה הכמירה תורת מהה אשר שאינה התכלה אלהית כשהיא אלהית :

פרק י' יבאר בו שהתחלות הדת האלהית בכללן הן ג' שהן מציאות השם ושכר ובענין תורה וכן השמים ולוה נמנו אלו יעקרים כוללים לדת האלהית ויבאר כי אלו הן ג' שם המין ר' ל' במשנה פרק חלק : פרק יא' יבאר כי תורת משה רחוי שזלקת רחיה על הדברים הכרמיים לתורה אלהית אשר שהכל מסוימים בה שאי אלהית וכי מסת רחיה שאלו הן' הם התחלות הדת האלהית אשר שמוננה בה בתחילה נפרט שלושת במדרגת מה שיוננה בכל מחנה התחלותיה המחליות ויבאר כי עקר התחלת התורה הוא מזה שפר תולדות אדם ויבאר זה הכתוב ויבאר פירוש נעשה אדם בלחמינו : פרק יב' יבאר שהטעם למה לא עני' הרמב"ם ל' המעט תכלל העקרים עם היותו מחויב שהוא דבר יעקרי בתורת משה כמו שכתב בפרק כ' מן החלק השני ועמם המורה :

פרק יג' יבאר שהין כל דת שנונה כאלו השלשה עקרים שאמרנו הוא אלהית על כל פנים אלה הם כן תורה גם כן בכל שהשים המסתעפים מהם ואלו אשר שהיה אלהית ויבאר שהכופר באחד מן השרשים כאלו כופר בעקר :

פרק יד' יבאר שהין רחוי לקנות בעקרים ולא שרשים אדם מזה מונות התורה ויבאר כי לזה לא נמנית הקבלה שורש אש' פ' שהיא הכרמה ויתן העטם למה נמנה האחדות ארש עם היותו מנה פרטי ויבאר למה לא נחשורו כל העקרים בעשרת הדברות במירוש' ויבאר שהין דבור הכי יעקר כמו שכתב הרמב"ם ז' ל' חלף טוה : פרק טו' יבאר שהרשים בכללם בכל אחד מן השלשה עקרים ויבאר למה מנינו אותם כזה הדרך עקרים ושרשים והם הכחות ותולדות ולא נמנו כלל עקרים' (ובענינים שם יתבאר י' טוב על ספק גדול שיה' מן הרחי' לספק בדברי הרמב"ם וכן הוא עם על דברי המחבר) : פרק יו' יבאר שהין אחד הכרמי' לדת האלהית ויבאר שהיה בקדמונים מי שחזה שאי אפשר שתגיע ידיעה לאדם במסד דבר שהיה נעלם ויפירם שפוקתו ש' בטוחות מחכה וסרכת אלה חונן וגם הין דעת הין בינה וזה הפירוק הקדמה למה אחריו : (ובענינים שם יתבאר הכתוב והכמה חיון טענה וגו' ובכתוב ויותר האדם מן וגו' והכתוב הולך בתום יין בשת וגו' ובכתוב לכו כהן יקרא דעת וכו' יתבאר ג' כוונת כרכת אלה חונן כג' לשונות אלו דעה סיגיה והשכל :

פרק יז' יבאר שהין אחד הכרמי' לתכלית . ויבאר שהתחלות התחמות בכללן הן אלו הן וכל זה כדי לבאר התורה מהיכן תקח התחלותיה ויערף פסוק ראש בדרך חמת וקצת עומור האונייה עמי תורתי : (ובענינים שם יתבאר מהאמר ר' ל' כן הוא חקר חיזהו כמס וגו' ושפוק גולו חיו וחיו וגו') :

פרק יח' יבאר שהכבדל שהין הדת האלהית האחתית וכן המווייתת התחמנה האלהית ויבאר שהכבדל שיש בין הנבחה חיוניה שלוח וכן הנבחה שהיא שלוח לדת תורה עלי ידו ויבאר החיות שהם עצמיים לנבוחה ולשלחות השלוח ויבאר שהמסתעפים בשמות וזאת הנבחים כעצמים :

פרק יט' יבאר כי גדר האמונה ויבאר בו הדברים שאפשר שתבח האמונה כהם וכזהו דבר תריו החטונה יותר חוקק :

פרק כ' יבאר למה לא נמנה התורה לאברהם אוליחלק אולייעקב ויבאר למה שאמר רבותינו ז' ב' בחמת ע"ל לעת ד' לבח מביא הקב"ה ספר תורה ומניחה בחיקו ואמר כל מי שעסק בתורה ולא יוטול שכרו ויבאר למה לא יקבלו העכו"ם שכר על שמירת תורתם הנקובלת כיום כמו שיקבלו ישראל שכר על קבלתם : (ובענינים שם יתבאר הכתוב טוה חמנה עם נחליו וגו') :

פרק כא' יבאר שהמקריית ויבאר טוה דבר חמת אותו הגיסיון : פרק כב' יבאר הדבר האמונה בו מביא חל' ההלכה ויבאר כי הין האמונה במנענות מביאה אל ההלכה ויבאר שהמנענות שתי מונים ויבאר מהיכן יודע הדבר שהמול האמונה בו :

פרק כג' יבאר כי מכלל האמונה בתורה ובחיות וכלל הכנים שאלו בתורה בכלל דרך להאמין ששה אמונות מופתות שהם

מטרכות לקיום התורה ככל זמן ויבאר שהכופר באחת מהן יקרא יוני' (ובענינים שם יתבאר י' טוב על דברי המחבר כי לפוס ריבטא נראה שדבריו סותרין את מה שכתב לעיל כמ"א) : פרק כד' יבאר למה בעל הדת ממויין או ראשי המקור על עקרי דתו ואמונות והשרשים המסתעפים מהם או הוא פמויין לשפוק על קבלתו :

פרק כה' יבאר למה אספר שתמצא תורה אלהית יותר מאחת כמות אחד לאומות מתחלפות או בחרות מתחלפות : פרק כו' יבאר בו ועמם העקרים והשרשים העולים מחלל המחבר שהם הכרמיים לדת האלהית כפי מה שחייבהו העין התרני ולפי מה שגזור תורת משה :

המאמר השני

בביאור העקר הראשון שהוא מציאות השם וחלק אל הערה ואחד ושלושים פרקים והוא הפרטון :

ההערה היא להעיר העיוני על דרך הלמוד כשפרט הוה :

פרק א' יבאר בו שהמציאות הנאמר על השם ית' איננו נאמר עליו על הדרך שיאמר על זולתו מן הנמצאות ויבאר שהין מציאות השם יתבאר מונס מנד מהיותו אלף מנד הנמצאות המופשטות מונס ויבאר בו קצת ממוור בכרי נפשי את י' :

פרק ב' יבאר בו שאי אפשר שיאמר על השם יתבאר פועל על אדם שיאמר על אדם פועל מן המועלים לא על המועל הטבעי ולא על הפועל הכרימי ויבאר גם כן שאי אפשר שלאמר כותיבאר שהוא פועל בכרון קדום כמו שחשבו רבים : (ובענינים שם יבאר י' טוב על קושיית המחבר שהקצה על הים אומרים שהס' פועל בראון קדום וכפי הנראה שקאמר ר' לתנאי התנה הקב"ה וכו' תורה גם כן עלזה . ויתבאר גם כן הכתובים שלשעה סי' מ"ח הראשונים מזה הגדתי וגו' מדעת וגו' ויתבאר בו גם כן ענין הדיעה הנאמרת חלל הש' :

פרק ג' יבאר בו על חיזהו ד' יבאר בשם ית' שהוא פועל בראון ויבאר כי פסוק כי לא תחשבוני מחשבותיכם וגו' כא ל' חיון השפך הנפול על הברון שהוא יותר גדול מהשפך הנפול על הדיעה והכונה ואשר התארים ויבאר כי הברון כותי' איננו מחייה שני כמו שחייב כמו : (ובענינים שם יבאר פירושו דריון הנאמר על הש' כענין אחד מזה שפירושו המורה ויתבאר בו גם כן הכתובים שביעני' כי לא תחשבוני מחשבותיכם וגו' . ויתבאר בו גם כן ענין הדיעה הנאמרת אלל הש') :

פרק ד' יבאר כי מה שמוכר בתורה מציאות הדברים מהכח אל הפועל במונים מתלמים ישראליהם על מציאות פועל בכיון וריון ויבאר מופת עיוני לבאר מציאות השם והשרשים המסתעפים ממנו מנד מה שטענין מן הדברים המוחשים : (וסם בענינים שם יבאר שוב טוה על הקשיח הנופלת בזה המופת) :

פרק ה' יבאר כן שהשני מופתים הראשונים שהביא הרמב"ם בתחלת החלק השני משפר המורה על מציאות השם הין אחד מהם עשה שראוי לשום עליו לבד הבתל דת ויאמר כי המופת השלישי שהביא הרב ז' ל' הוא יותר אחתי מכל מה שהביא שם :

פרק ו' יבאר בו הדרך ההכח' האמורה שראוי שיאמין כל פועל דת בעקר מציאות השם והשרשים המסתעפים ממנו ויבאר שה' הין לו גדר רוש כדי שיוקצ' מהותו ומציאותו על הדרך האמת : (ובענינים שם יבאר י' טוב על פסוקי הנפלת בכדי המחבר בזה הפ' כי לפוס ריבטא שדבריו בכללן הם סותרים את מה שכתב לקחן פ' וכו') :

פרק ז' יבאר כי הן שרשים המסתעפים מעקר מציאות השם יבואו כל התארים שאפשר שיוחמו ל' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה' למה שמנו השרשים חרבעה ולחיות :

פרק ח' יבאר למה שכתב הרמב"ם שישתכח שורש האמנות ואמר כי תואר שיבאר בו הדבר מנד פועלותיו לא יחייב רבוי החק הפועל כלל ח' ש' פועל פועלות הפכיות הן שהיה הפועל כטבע ה' ל' דריון ויבאר כי הנפש אחת ותפעל פועלות מתחלפות ויבאר כי הש' כבר יתואר כתארים כנדרים שלשה שאין אחד מן חמישה רבוי בעצמותו :

פרק ט' יבאר הגד החמיש' שלוק התוארים מהם ית' הן שיהיו עצמיים הן שיהיו מקריים . ויקצה עלזה בשכר יתחייב לו חיזהו תואר או תוארים כאחדות וזולתו :

פרק י' יבאר על כמה פנים יבאר שם האחד ועל חיזהו דת יבאר בות' שהיא אחת ויבאר פסוק טעם ישראל י' אלהינו : פרק יא' יבאר חיכות המלך הרביון האחד והשתלבות הנמצאות מן הכסבה הראשונה לפי דעת אש' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה' ה' שאר' ול' אמרה שבת לפי הכ' הכוונת של עולם לכל בת כן זוג י' ל' ל' ל' ל' כן זוג ושאמר ל' השם יתבאר בתי כנסת ישראל תב' בת זוגך ויבאר שתחת שבת היא אחת :

פרק יב' במציאות המלאכים ותלוק הדעות שיש במהותם ואך יבואו הרבונים בם : (ובענינים שם יתבאר עמיה גדולה הנפול בכדי המחבר כזה . וכו' יתבאר גם כן ענין ההשתלשות מרביו המלאכים לפי דעת התורני וזה הדרך שכתבו יראה אחתיהם שוס ספק וע' זה יתבאר שוב על הפסק הנפול ג' מלאכים בהשתלשותם לאברהם טר

רמזי פרקי המאמר השני

מרבולט וכו' ויתבאר ג"כ מדרש רז"ל אין מלאך אחד עושה שתי שליחות ולא שני מלאכים שליחות אחת :

פרק יג ויבאר דרך המצא הרבוי מן האחד הפשוט לפי דעת אב"ן רש"י וקולומי הפילוסופי . ויקשה על דרך שזכר בפרק י"א ויבאר על זה פסוק שמע ישראל : (ובענינים שם יתבאר עוד מענין מות הרבוי היולא מחזו יתברך לפי עיון הפילוסופי . ועיון גדול הנופל שם בשאלת הכותב בענין הידיעה הנאמרת חלל הש"י . ויתבאר בו הכתוב מפי ענין לא תלך הרעות והטוב) :

פרק יד יתחיל לדבר כשורש השני הוא סלוק הנשמות . ויבאר על חיה זד ייוחס לשם יתברך ההתפעלות הגשמיים כחרון והעצב והנקימה והכטירה ולמה ניהם חליו הגהוה שהיא מדה עגונה ויבאר למה קראת השם מלאך הכבוד :

פרק יז ויבאר על חיה זד ייוחס חליוני' הפסחה שאמר הכתוב ישמח י"י במעשיו ולמחר רז"ל שהשמה במעשיו ויבאר פסוק מה יק' מסדך אליהם ובקו ריוון מדתן כיתוך ונחל עדיך תשקם : (ובענינים שם יתבאר הכתוב שאמר המסור אל תביאני רגל גלואה וגו' וכו' ויתבאר ג"כ הכתוב ודיק באמונתו יחיה וגו' ולא כפי שביאר אותו המחבר שם) :

פרק יז ויבאר על כמה פנים יפול שם השקוק ועל חיה זד אשר עליו יתברך שהוא שוקק ויבאר שבת השקוק על כל דבר ויבאר למה חמרו הכמים שהשקוק טגולה בחסד :

פרק יז ויבאר על חיה זד אשר בשם חיו בכבוד השם שהוא במקום אחר שחיו בשם ויחקור אם אפשר שיאמר בשם או כמה שחיו בשם שהוא כדל כמו זד המעלה או המטה ח"פ שחיו במקום ויבאר גדר המקום לפי דעת ארסטוטל ויקשה עליו ויבאר שדמקו' הוא הריקו' או הכפוי הפך דעת ארסטוטל . ויתרן מה שהקשה ארסטוטל על זה :

פרק ח' יתחיל לדבר בשרש ג' והוא הש"י חיו נופל תחת הזמן . ויבאר על חיה זד אשר בו שהוא קדמון ונכחי . ויבאר שיש במהו' הזמן דעת זולת דעת ארסטוטל והוא שהמשך הכלתי משוער בתנוע' הגלגל הוא הזמן ויבאר פסוק אני ראשון ואני אחרון : (ובענינים שם יתבאר מדרש רבה ונלמד מהיה סדר זמנים קודם לכן . ומדר' פרקי ר"א שמים מאזוה מקום כדראונו' כדי להוציא ולכטל הדברים הזרים שכתב הר"ם המורה על כ"ב מדרשים חלו שם פ"פ כ"ה ופ"ל לחלק כ' וכו' ויתבאר ג"כ מחמור רז"ל שיתחלף שכן הוא עלמך וחד חריב . וכונת מחמור רז"ל לטעם שמות יצ"ל לזכר וגו' . ויתבאר בו ג"כ פ"ר ראשונה שכתובה בראשית ברא ע"ג והאריך ביה תהו וגו' ורומז אליהם וגומר וכונת התרגום ונתן וירושלמי כפי זה הכתוב . ויתבאר בו כונת הכתוב שאמר יום אחד הן לפי דעת המחבר הן לפי דעת רבינו בקי"ן לפי כונתו שכתבו שם . ויתבאר בו כונת הכתוב ויסתיע ליתרן חתכם שבע על חטאתיכם וגו' וכונת הכתוב לא לתהו בראש לטעם יצרה והכתוב בלע המות לנגנו' :

פרק י"ט ויבאר בו שכל תואר שתואר בו הש"י הוא קדמון ונכחי כחיו וז"ל ויתברך חיו נשתנה אחר שחיו נופל תחת הזמן ומכל מה שזולתו נשתנה . ויבאר פסוק בער הייתי גם וקנתי עם מה שז"ל שחזרו שר העולם וכו' ויבאר טעם הכפל בפסוק חנכי חנכי י"י ואין קבלתו מושיע :

פרק י"ז ויבאר שתוף מלת כל להב"ר ספק למען אספרה כל תהלתך וגומר ויבאר פסוק וירא אליהם את כל אשר עשה ובהנה טוב מהו' :

פרק כ"א יתחיל לבאר שרש ה' והוא שהש"י מלאך מן האסורנות ויבאר בו שח"א אפשר מכלתי שיתק' ל"ס קצת תארים יסוכיים ויבאר על חיה זד ייוחס חליו לפי דעת החכמים התוריים ויבאר כל התארים ייוחסו חליו ויתברך על זד השלמות שבהם כללך :

פרק כ"ב ויבאר בו שדעת הרמ"ם ז"ל שח"א אפשר ליהם ל"ס שם תואר חלל שוללי' או חזק פעולותיו כמו רחום וחנן ונדיב ויבאר מי ראוי שיקרא נדיב ויבאר בקצת משה בהודיעני נא את דרכך ולמה אסור וכלל גדול הגבור והנורא ח"י לחו אמריהו משה ואתו כנסת גדולה ותקניכו . בתפלה : (ובענינים שם יתבאר הכתוב מי ימלא נבירות ה' וגו' אשרי אומרי חספס וגו' למי נבונות המחבר שם) :

פרק כ"ג ויבאר בו שח"א תארים המיוכיים לפי זה הדעת הם גנות בחקר יתברך חלל חס כן הו' נגד פעולותיו ויבאר כי לפיכך ראוי שיזכר הש"י משני דברים שבי' ח"י תארים חספס . עצמו ואם חזק פעולותיו ויבאר ששני מיני השבם גרמון במחמור הרבוי נפשי את ה' וכל קרבוית שם קנשו : (ובענינים שם יתבאר הכתוב וכל קרבוית שם קדו קצת בענין אחר והוא גם לפי כונת המחבר שם . ויתבאר בו גם כן הכתוב לך ודמיה תכלה אליהם בציון וכן ישולם נדר לפי דעת המחבר שם) :

פרק כ"ד ויבאר שיש תארים שהענין נגלה בהם שינוסו חליו ויתברך חזק פעולותיו ויש תארים שהענין נחופק בהם חס הם חזק עצמו או חזק פעולותיו ויבאר הדרך שיש בהם תארים כשהענין נחופק בהם ויבאר בכתי קצת תארים כחיו חספס ורובל ודומיהם :

פרק כ"ה ויבאר בו שיתמיכ לשרש ה' שהוא היותו יתברך מסולק מן החסריות שיחולו בו שלמות כבעל ח"י וכל תואר חספס כבעל ח"י משני דברים חס בוחן חס במחמור ויבאר שזה גרמוו במחמור ה' חקרתי ודעת : (ובענינים שם יתבאר הכתוב כי אתה חסיון חכמהם לא ידענו) :

פרק כ"ו ויבאר מלת כרוך ועל כמה פנים נאמר ואך תפול על הש"י ויבאר מחמור לדוד ח"י ומחמור חליו המלאך והארכה שח"י וגו' ואך אפשר לכרך את השם לעולם ועד ויבאר זה על הדרך שזכר בפרק הקודם :

פרק כ"ז ויבאר שם אחת על חיה זד דבר יאמר ועל מה יאמר שקר ועל מה יאמר כוזב ויבאר שח"י בכל המלאכים מי יפול עליו שם האמת באמתות חלל הש"י ולזה חמרו רז"ל לומר שם חלל חיה זד ולא נקרא גם כן חיה זד חיה זד :

פרק כ"ח ויבאר למה נקרא שם כן ר' אבותיות שם המפורס ויאמר כי השמות יושאלו על המושאלים עליהם ח"א חס לא ידמו מכל אופן ולזה יקרא הכתוב למנוח ה' נס' וקרא ירושלים והמשות בשם השם וכן המלאך וקראו בשם השם ואומר כי הנביא ידמה שהמלאך המדבר עמו הוא השם והמלאך גם כן ידבר בשם השם המזלמו ויתן טעם למה השתמה יושע למלאך והשתחווה האסורה חלל הש"י ולזה חמרו רז"ל לומר שם חלל חיה זד המוכרים בתפלותיהם שמות המלאכים . (ובענינים שם יתבאר ענין שם המפורס בענין אחר . ויתבאר בו הכתוב הכה חרון הכרית אדון כל הדרך . ובכתוב קווי' ה' טובה' ולא פוקי מכוונת המחבר כזה . וכו' ויתבאר היתר אחד על הספק הנופל בדברי המחבר שם . וגם יתבאר בו עיון גדול בדברי המחבר . וכו' ויתבאר ג"כ היתר על הספק הנופל ביהנות התפלה שח"י חתפלים חל המלאכים והוא זה המחבר שח"י להם שם יבית רק שכולם הם מושגים ומזכרים ספגולתם וכל מי שחתפלה אליהם הוא עובר על כל חיה זד חללים חמרו וגו' ולא כן חליו חנו רשאין להתפלל אליהם כמו הפסוק דמלאכי רחמים וכו' וכיוצא בו וע"ז יתבאר גם כן ביאור זה הפסוק . ויתבאר בו גם כן הכתוב ה' הוא חללים) :

פרק כ"ט ויבאר שתוף מלת אור ועל כמה פנים יאמר אור ולמה נקרא הש"י אור . ויבאר פסוק כנורא הקשת אשר יהיה בעין ב'י' הגשם ויבאר למה ארו"ל המוטל בקשת עיניו כמות ויבאר שהשמים לא ישיגו מהדבר חלל המקרים : (ובענינים שם יתבאר כונת מדרש רבה בפסוק וירא חללים את האור וגו' והוא בענין אחר שביאור המחבר שם :

פרק ל' ויבאר כי התחלפות מדרגות החכמים תהיה כפי התחלפות השבטות מתח"י השלמות אשר בו יתברך ויבאר בהיה יתרון לקצת החכמים על קצתם לפי דעת הרמ"ם ז"ל והוא שכל השלימות נדרקות עליו וכל המתיבות כונות עליו ויתברך) :

פרק ל"א ויבאר כי מחמור חלקי המניחות קצתם בקצת יס להביא ראייה על מניחות . סבה חת קושרת כל המניחות והקשר הוא הוא המחמיר המניחות . ויבאר שהמחאה שחיה זד חליו כהר מוכרמו אל זה . ויבאר פ"ק קול דמעה דקדופי' מה שחזרו ל"א מאי שחל מית אש מחללות :

המאמר השלישי

בביאור העקר השני שהוא תורה כון השמים ובו שלשים ושנים פרקים :

פרק א' ויבאר בו שהאדם שלם הבריאה יותר מכל כ"ח יוסתור דעת הקדמונים שח"י חמרו שהאדם חסר היצירות הפעלתי :

פרק ב' ויבאר ח"י יקנה האדם המדות מן הפעל ח"י והוא מפלגו מהמדות ארץ :

פרק ג' ויבאר שיש לאדם תכלית מיוחדת מין אחר הכ"ח והוא השלימות האנושי ויבאר פסוק הראיית את מראך ופסוק ונתת האדם מן הכהנה ח"י ופסוק והכמה מל"ן תמלא ויבאר שהשלמות שני מינים ויתן טעם למה לא נאמר ביצירת האדם כי טוב ולא למינהו כמו שאמר ביצירת העבליים : (ובענינים שם יתבאר היתר גדול על הספק הנופל שם בדברי המחבר וע"ז יתבאר שהאדם יוכל להשיג שלמות האמתית' החלק המעשי לכד דיינו כביעשה המורה בפועל וכחונה לבנות דמיון הש"י חן כשורה להשיג ולכח חל המעלה היתר גדולה שבשלמות והוא השלמות הבח"ע' השגת חלק המדעי ח"י ח"י להשיג החלק המדעי על מכוניו ועשיוני תחלה ג"כ החלק המעשי' כי החלק המעשי' לא לכד שהוא מביא את האדם לשלמותו האמתית חלל שהוא גם הכנה להשגת החלק המדעי וע"ז חלק המדעי יבא אל המעלה היתר גדולה שבשלמות) :

פרק ד' ויבאר שהדעת הפילוסופים הוא שתכלית מין האדם הוא השגת המושכלות ויסתור דעתם . ויבאר שפי' דעתם ח"י שם חס משני התכלית האנושי ותהיה יצירת מין האדם לנטלה ויבאר שזה נרמז במחמור השמים מספרים כבוד חל : (ובענינים שם יתבאר מחמור רז"ל מעשי ידיו מניד הרקיע מעשיהם של צדיקים וכו' ומח' יהוה מוסר) :

פרק ד' ויבאר שכל נפשו לפי מדרגתו יקל עליו להשיג שלמות העיוניו לזכר כפי טבעו . ויבאר שח"י שם שלמות נקבה שיהיה וושב לזכר ככח חלל המעשים ויחמי שח"י כל מעשה מונקת השלמות חלל המעשים הנעשים בהשגה ויבאר כי האדם לרוחן מדרגתו חסר כעלי הכפש המסכלת יטרך אל רכיו מעשים להשיג שלמותו :

פרק ה' יבא ראייה מן הגלגלים והמלאכים כי המעשים הנעשים ככונת עבודת השם כללד הם המקנים השלימות . ויבאר כי מה שאמרו הפילוסופים ככונת תנועת הגלגלים הוא טעות ושגגון ויבאר ראייה מן הפסוקים שח"י השלמות האנושי נקבה בהשכלה לכד חלל מעשים הרעים חלל הש"י והם הנעשים ככונה לעשות רצון השם שזה השלמות כולל כל מין האדם

האדם
יתחיל
דברו
כשעו
א
פרק
מכיוון
השמות
ופסוק
בדברי
פרק
לדעת
להגיד
האדם
מחמת
שידע
פרק
הכבוד
פרק
המען
פרק
באמת
פרק
כי יורה
בהפק
פרק
הרמז
לדיו
ויאמר
חלל
לומר
פרק
פרק
תכלית
מחמת
שאר
פרק
האדם
כל יוש
יהיה
ושח"י
לסלק
עשרה
יהיה
(ועצב)
פרק

רמזי פרקי המאמר השלישי

ה

האדם או רובו יבאר פסוק אל'תהלה חכם במחנתו וגו' כי אם הזאת
 תהלה חכם הללו וגו' : (ובענינים שם יבאר כוננת הכתוב לשמוע בכל
 דברו לפי דעת הים מפי'ס'ם שם וכו' יבאר ג' כ הכתוב סוף דבר הכל
 כשענו' וכו' יבאר ג' כ עיון גדול בדברי המחבר כביאור הכתוב
 אל'תהלה חכם וגו' כי לפי הגרסה שם דבריו פותרין אהרן' :
 פרק ו' יבאר שאין כל הפעולות האנושיות מביאות אל התכלית
 האנושית ויזכור הקושי שיש בהכללת הפעולה המביאות מהכלתי
 מביאות אל התכלית האנושית ויבאר דרך ויעתם ויבאר טוב וכו' מן
 השמחה או העלבון הנקבה בפעולות ויבאר רחיה ופסוק תישרך רעתך
 ופסוק בדרך עדותך שטר' וגו' : (ובענינים שם יבאר עיון גדול
 בדברי המחבר כי לפי הגרסה דבריו שם פותרין את ענה שכתב לקמן כס'
 ל' א מה המחבר כס' ב' במחבר ד')
 פרק ז' יזכור קצת פסקות שיש בדרך המסמן שאמרנו להגדיל המעשים
 בטובים - ויבאר שאין הידיעה החוקרית מספקת לזה וכ"ס
 לדעת הדברים הגדלים אל'הי' וע' כ' ה' וכן ההכרח שישנה לנוי אל'הי
 להגדיל : ויבאר שיש קצת פעולות הם רעות מזה השכל ורחוק שיגשגש
 האדם עליהם כוללת לנוי אל'הי ובעבור זה נכנס קין שלא שגה השם אל
 מחמתו וישגשג על קצת פעולות נותנות שלמות כנסה חבל חי'אשר
 שידוע כלם מזה השכל על העלמות אל'הי מזה שפי' אל'הי : (ובענינים
 שם יבארו תמימות גדולות הנפולות בדברי המחבר שם :
 פרק ח' יבאר כי שאין הנבואה מזה הכח המדע' כגון שחשבו הפלוסופים
 חבל היא שפי' אל'הי שופי' על הכח השכלי ויזכור בו גדר
 הנבואה ויבאר שדברת משה רע"ה היתה למעלה ממדרגת כל הנביאים
 כשהיתה בלתי אנושית ונבואתו וולתו היתה באמצעי' :
 פרק ט' יבאר למה רצו הנביאים את השם בתמונות מתמלפות עם
 היותו אחד ויחיד וכן למעלה אל'הי מזה שפי' אל'הי : (ובענינים
 דברים מתמלפים על ענין אחד בעצמו :
 פרק י' יבאר דרך הגעת הנבואה ויזכור אל'הי השכל שלא על דרך
 הפילוסופים - ויבאר איך יזכיר חלוף המדרגות בה פני
 התערב הכח המדעה עם הכח השכלי ויבאר ההכרח שבין נבואת משה
 לנבואת וכו' כפי משה לפניו וולתו :
 פרק יא' יבאר כי באמצעות האדם המוכן אל הנבואה תכול הנבואה
 על הכלתי ומוכח אל'הי כמו שהגשגש לישראל כשעת מתן תורה
 באמצעות משה ואלוהים באמצעות אל'הי ויבאר למה נבואת הנבואה
 בישראל יתבר מולות מן האנושות :
 פרק יב' יבאר כי עקר טי'אית הנבואה בעין האדם אינו להגדת
 בעצמות אל'הי כפי' לבני' אדם אל'הי שלמות האנושי ויבאר
 כי לזה נמנית הנבואה ארש שפסית עין תורה מן השמים שהוא עיקר אל'הי
 בבקן ויבאר למה נמנית האנושה ארש מסתפק מן השקר והעונש
 ולא בבקן :
 פרק יג' יתקור ביהם אפ'ה לדת האלוהית ששתנה לאומה אחת
 כשגנה כוננים מתקופים או יתמי'ה לזה שתי'ה נלמית :
 פרק יד' יבאר שדמות האלוהית נמלה אומן משמנים מן ההתר' אל
 האיסור וכן אחר אל'הי ויבאר היתר' ויתן הטעם בה ויקשה על
 הרמז'ס'ו'ל' שגנה שלם ששתנה התורה עקר ויבאר שאינו כן ויבאר
 ראויותיו כזה ויפ'ס'ה שחמור'ו'ל' ולא עלתה על לבי זה יאמך כן אחרים
 ויבאר שיש חס וכו' ראויות רמז'ס'ו'ל' כמו שכתב הוא חן מש' ר'יה
 אל'הי שלא נשנה התורה'ו'ל' ולא נגרש מדעתנו ואולם כבר יתעור
 לומר ששתמנה על פי השם כפי'ה שגור'ו'ל' פקמתו כמו שכתבתי מחדש
 לכן ויזכר להשם :
 פרק טו' יתן טעם למה נבחר הכבוד לאל'הי והותר לנח ויזכר ויבאר קצתו
 למשה - ויבאר מה חשק קין בהיותו מפרי האדמה וממה לאם
 שלא שגה השם אל'הי ואל'הי מחמתו :
 פרק יו' יבאר שחוק חלת עולם ויבאר שאין לשון עולם ולא לעולמים
 ולא שוקת עולם ולא עד עולם מורה אל'הי על וכן קצת וכו' ויבאר
 תכלית ויזכור על הנחות - ויבאר כי בבית שני בטלו מן החלשים
 מניחן אפ'י' שהיה מזה וממזות התורה לפי דעת הרמז'ס'ו'ל' לויסר'ה מה
 שאר'ו'ל' מ'ס'ו'ל' שכללות כגם היו עונדין - ויבאר שכתב סבדי'ו
 היום אינו כתב בדברי :
 פרק יז' יבאר שלפי מדרגת הנבואה וישגשג חוץ האנושות הנשאל
 בדבריו ובהנבנת - ויבאר כי חיל' שיעור ומידן דרטי'ה וקטלי'ה -
 ויבאר מה שאר'ו'ל' משה הרג את ישיעיה ומידן דרטי'ה וקטלי'ה -
 פרק יח' יבאר כי הסג'י' לנביא נבואה משה'הי' אפ'ה שיתבעל על פי
 כביא אחר כלל אל'הי ג' יגיע לו בניגמו'ו'ל' מה'הי' הפך הלבון
 הראשון וזהו הי'אשר לשון כביא' לשכל דבר משרת הדבר'ו'ל' לפי שמשמעות
 כל ישראל מפי השם בטומתי' גדול - ויבאר שאין פ' מה שאר'ו'ל' ל'אנכי ואל'
 יהיה לך מפי הנבואה שפענ'ס' מפי גבורת הקושי' כמו שכתב הרמז'ס'ו'ל'
 ושאין דבור ל'אנכי ויבאר מני'אית השם ואתדוותו כמו שכתב הוא ז'ל' אל'
 ל'סלק טעיות ע"ה - ויבאר מני'אית פניו היו ענין עובדי ע"ה ויבאר שכל
 עשרת הדברות שמעו ישראל מפי השם - ויבאר ההכרח שיש בין ל'אנכי ולא
 יהיה לך ואלוהים - ויבאר כמה ראויו לשמוע אל'הי הכביא' נגד מנות התורה :
 (ובענינים שם יבאר על הקושי' שקשה החיבור על הרמז'ס'ו'ל' כביאור
 דבריו'ו'ל' הכובד'ו'ל')
 פרק יט' יבאר שאין מוס' אל'הי הממוקם בתורת אל'הית לפי קבלתו רשאי
 לנוי הימנה אחר התבאר לו שהתחלתי'ה אמתית כמו שביארנו

באחר ראשון - ויבאר דרך התאמתות שלמות השלמות ויבאר למע
 כונשכוישראל אחד תורת משה עם היותה חולקת עם תורת בני נח שהיתה
 אל'הית ויבאר שאין דרך לנוי מתורת משה ולא חמוין למוס' דרם שאמר
 שהיתה זמני' אפילו בשאר מנות וולת עשרת הדברות אל'הי חס ויבאר
 שלמות השלמות כמו שכתבתי שלמות משה :
 פרק כ' יבאר שתמי'ת משה נלמית לפי שאי'אשר שיקום כביא' אחר כמשה
 ויבאר שאין ולא קם נביא עוד בישראל כמשה מורה על זה הכרח
 חבל המורה על זה הוא וזה שלאחר למע'ה כמשה ונפלינו אל'הי ועקר ויקשה
 על הרמז'ס'ו'ל' שיש שמנה נבואת משה עקר חז' לנשות עקר ג' כ שלא
 תנוסח התורה : (ובענינים שם יבאר יסוד על התמיה שמתה המחבר
 על הרמז'ס'ו'ל' בעבור שמנה שלא תנוסח התורה בין העקרים :
 פרק כא' יבאר למה נקראת התורה עדות ויבאר חל'ה לעשות פירושי'
 ולרות להתורה לשכלל המשפט ויבאר על זה פסוק כרו'ו'ל' וידם
 שיחות וגו' ופסוקים הנעשים אל'הי :
 פרק כב' יבאר שהתורה שהיא כדבריו היום לפי שאין הקבלה היא שנתנה
 למשה כפי'ו'ל' כפי' שום שינוי ולא נשתנית בימי גורא'ו'ל' ויבאר מה
 שאר'ו'ל' על קצת תיבות תיקון סופרים הוא זה :
 פרק כג' יבאר ההכרח המביא אל'הי המנא'תורה שבעל'ה עם תורה
 שכתב ויבאר שאין להביא רחיה בשום דבר המסמכות ההיוון
 אל'הי מהמסמכות המכחי' כי המיון הרבה פעמי' מסמכיו' על חלוף אחת :
 פרק כד' יבאר שהתורה תקיף על ג' חלקים שם דברים חקים ומשפטים
 בלתי ויבאר שאין להביא רחיה בשום דבר המסמכות ההיוון
 להקף בהם - ויבאר קצת מוזכור הללו כי טוב ומה'הי' אלוהים וגו' :
 מני' דבריו ליעקב חקיו ומשפטיו לישראל לא אשה כן לכל גו' וגו' :
 פרק כה' יזכור הקושי' שהקשו אחרים על תורת משה כשאמרו שהיה
 בלתי שלי' ויפ'ס'ו'ל' עליו ויבאר חל'ה שכל דבר מ'ו'ל' כפי'ה
 חס מנא'ת החומר ואם מנא'ת הפועל ומנא'ת הכרי'ה ומנא'ת התכלית - ויבאר
 מה נרמזו בפסוק תורה'הי' תמימה - ויבאר טעמה'הי' תיקון לאתרים
 תלת תמימה - ויבאר שם לטעם הקריבנות :
 פרק כו' יבאר שבעשרת הדברות חקיים כפי' מני'ס' מן המלות חס
 מלות שבין אדם לחקום ואם מלות שבין אדם לחברו ויבאר זה
 היו כפי'ו'ל' נאות - ויבאר למה היו הדברות חלו ולא וולתם ויבאר ענה שאמר
 רז'ל' וכו' ומפור' כדבור אחד לחמור'ו'ל' : (ובענינים שם יבאר עיון גדול
 בדברי המחבר כי לפי הגרסה דבריו'ו'ל' שם פותרין את ענה שכתב לפי'כס'
 י'א' מן אחר' - וכו' יבאר ג' כ קצת מזה ע'ה :
 פרק כז' יבאר כי כל פשי'ת המלות תלוי בדבורת הלב ויזכור יתמי'ה שיתכן
 המלות לא תעשה שלמות ככפ' כפי'ו'ל' עשה ויזכור זה פסוק
 אשרי תמימי' דרך האולמים בתורת'הי' וגו' חק' לא פענו ע'ה' ויבאר למה
 היו מלות עשה רמ'ו'ל' ומלות לא תעשה'הי' וכל' הכפ' :
 פרק כח' יבאר כי השלמות האנושי שהיא נכלה בעצמות עשה ומלות לא
 תעשה'הי' ככל' ח' מהשלש' חלקים שהתורה החלקת אל'הי
 שם הדעות והמשפטים והחקים כפי'ו'ל' שהשלמת'ו'ל' ככל' חלק וזה
 שפני עצמו ויבאר חן וקנה האדם השלמות באמצעות המשפטים ויבאר
 שאין השלמות באמצעות התורה נקנה בדעות כלבד ולא במשפטים כלבד
 ויבאר פסוקו'ל' כ' מזה וגו' :
 פרק כט' יבאר חקירות גדולת הגודלת ממה'הי' חס התורה נותנת
 שלמות בכל'ה ולא בחלק'הי' חס יספיק חלק מתקנים להקנות
 השלמות ויבאר שאי' פעל אחד הגשג' ככוננת הלב לעבודת השם יספיק
 להקנות השלמות לפי דעת רז'ל' ויבאר מה הוא ארש פרטי' לתורת
 משה - ויבאר ב'הטעם למה יהיה הכלל יותר מושגח מתייחד ותפלתם
 יותר נשעית :
 פרק ל' יבאר כי המדרגות הנקבות באמצעות התורה מתחלפות
 מפני'ס' רבים ויפרש מה שאר'ו'ל' כ'ז דוד והיעדן על י"ב
 וכו' ובחלקן והעמידן על אחד וגו' ויפרש החלוק שבין פני' יעלה
 כהר'ה' וכו' ה' מייגור באהל'ו'ל' וגו' :
 פרק לא' יבאר מנת העובד מיראה ויבאר שמנת היראה חק על פי
 שהיא פרטית הנה היא כוללת כל מנות התורה ויפרש פסוק
 מה'הי' אלהיך שאל'הי חמקן וגו' :
 פרק לב' יבאר ענין ויראה מה היא ויבאר שהיראה על'ש' פני' חס
 מנא'ת ר'ה'ת העל'ה ואם חל'ה העל'ה דבר ורוממותו שפני'הם
 הכרחיים להשג'ת השלמות האנושי' :
 פרק לד' יבאר כי האמת'הי'ה הנותנת ג' מ'ו'ל' ושלמות חל'עבודת השם
 ואל'עשיית המלות ואל'כל דבר וית'ה' חק' שיקרה בעבודת
 השם בשמחה ויבירה כי היראה חן יהיה שמת' : (ובענינים שם יבאר
 הכתוב תחת אשר לא עבדת אלה'הי' שיהיו' כשמת'ו'ל' וכשוכן ל'ס' מרב כל
 הפך כוננת המחבר - וכו' יבאר ג' כן זה הכתוב לפי' טובת המחבר :
 פרק לז' יבאר כי היראה חן אפ'ה שתי'ה השמחה עם היראה יחד
 בעבודת השם - ויפרש פסוק חס'הי' תבא'הי' ככפ' וכמטות'הי'
 וגו' חן ענין ויראה'הי' וגו' ופסוק ויראה'הי' תוסף ימים וגו' :
 פרק לח' יבאר כי המדרגת העובד מאהבה היא למעלה מכל המדרגות
 ויבאר כי האהבה היא על ג' פני' אהבת הטוב והאהבת
 המועיל ואהבת הערב ויבאר גדר האהבה ויבאר שכל האהבות נכסדות
 ואל'הי' הטוב ויבאר שהאהבת השם ראו'ו'ל' שתי'ה מכל הפני'ס'
 ויבאר מה מנא'ת בפרשת שמע הראשונה ויבאר כי ח'י' האדם נחלקים
 לשלשה חלקים כפי' התחלק מ'י'ה אהבה וכפי' התחלק מ'י'ה אמת והנפש

רמזי פרקי המאמר השלישי

ויאמר כי אהבת השם ראוי שתהיה בחשבה ופדנור ובמעשה ויפרש פירש טעם :

פרק לו ויאמר כי אהבת השם לא תטויר הנפש כשאר האהבות אלא יענגנה ויכח על זה פסוק מה יפית ומה נעמת אהבה בתענוגים ויאמר האהבה נחלבה לריוך שידע ויבחין היעשה כשהוא נעשה ויבחר בו על זולתו ולא יחוש לטורח יגיע לו בו כי אין בלבו תכלית אחרת זולתי לעשות רצון האהוב בלבד ויאמר שכן היתה עבודת אבותינו שעליה נקרא אהבה :

פרק לז ויאמר כי אהבת השם היא אהבה המסתברת אלהים ויאמר כי האהבה שלשה סוגים האהבה אשר מנד הכדמות והאהבה הטבעית והאהבה האמיתית ויאמר כי אהבת השם אהבת האדם היא המסוג השלישי כל מה המלך לעם והאלה לכן והאדם לאהב אהבת השם יתברך את ישראל היא אהבת החושק להשתחוות שיהיה אהבה כגולית כלי טעם ועל כן נקראת הכתוב חשק אחר חשק ה' כסם ויבחר כסם :

המאמר הרביעי

בביאור העקר השלישי שהוא הישבר והעונש ובו הקדמה ואחד והמשיבם פרקים :

מהקדמה ויזכרה כי התורה והתכלית האנושי אף על פי שאינם מתחלפות לתת האלגות במה שהיה אלהית ראוי לבאר עניינם קודם שנדבר בטורחם התורני . ויבאר בסדר שיכר הביאור עניניו והמאמר :

פרק ראשון יתחיל לדבר בדיעת השם ויבאר טעמו האפשר נמצא ויאמר חך אפשר שיסכימו יחד ידיעת ה' וטעם האפשר ויבאר דעת הגאון רב שגד'ה' ודעת קצת האחרונים ויאמר שאין כל זה מספיק :

פרק ב יגיע הנצח להתיר הספק הקודם ויאמר כי החכמות חולקות בהנחותיהן והתחלפותיהן . ויאמר כי ראוי לעשות שורש מן החסד בכל דבר :

פרק ג ויאמר כי התורני יעשה שורש בכל דבר מן החסד אף על פי שלא ידע סבתו כגון טעמה בחכמת התנועה שורש מן התנועה היומית הברואות לחסד אפי' שלא נדע סבתו ויבאר למה הסכל להשיג סבות הדברים ואיננו הדברים הטבעיים ויתיר הספק הקודם הנפול בדיעת השם על דרך הרמב"ם ז"ל :

פרק ד ויבאר כי היראה התעוררה ויבאר שיש בה שתי דעות ויאמר שאין אחד מהם נכון . ויבאר דעת הגדול והוא דעת אחרת :

פרק ה יתחיל לדבר בכחירה ויבאר הפעולות האנושיות על כמה פנים אפשר שהיו כפי מה שהשתטטו החלוקה ויכריע שהם נכונות על שלשה פנים יש מקום על דרך ההפך רצה לומר כגורה ומיה על דרך הכחירה ומיה מעורבותן בהכללה והכחירה ויאמר שאין לקחת רחיה מן החלק אחד על כן ויאמר שדעת אבותיהם שהכל כגורה ודעת אבותינו שכל בכחירה :

פרק ו ויבאר שהחירות וההשתדלות מועיל בכל הפעולות האנושיות ואיננו בדברים הבאים כגורה ויבאר פסוק יגיע כפיך כי תאכל :

פרק ז יתחיל לדבר בהשגחה ויאמר כי איוב היה מוכיח אותם בעבור היותו רואה נדק ורע לו רשע וטוב לו . ויבאר שאין תלונות נדק ורע לו רשע וטוב לו שנות ויאמר כי חליו השם על איוב והראה לו שאפשר שימלא נדק ורע לו רשע וטוב לו לפי יוסף משפטי השם ונאחזי בזה כוונה אל השם יתברך :

פרק ח ויבאר שתי רחיות החורות על השגחה מן העניינים הכוללים האחד מהגלות היבשה והשני מהחיות החסר על סדר נאות וכתפלת הנדקים : (ובעניינים שם יתבאר הכתוב ויעשה על אדם רב כענין אחר מה שביאר אותו המחבר והוא ג' כגון לפי כוונתו) :

פרק ט ויבאר שלשה רחיות על השגחה מן העניינים החלקיים הנמצאים בענייני האנושים ומעשיהם האחד מהם שלא הגיע מתעבת הרשעים לפועל והשנית מן העונשים המוגעים מזה כנגד מה ובה' מן ההודעה המונעת לאדם החלום חיון לילה :

פרק י ויבאר שתי רחיות מורות על השגחה מנד הסכל וזה אם חנד המקבל ואם מנד הפועל ויאמר מנד המקבל ויבאר אותה מתמומר ה' אלוניונו ומנד הפועל מהשגחה ויבאר אותה עזברו אליהו :

פרק יא ויבאר שיש עניינים רבים לתחלפים מן ההשגחה בלשון האדם כמו שיש מיני רבים מתחלפים מן ההשגחה במיני העבלי מים :

פרק יב ויבאר דרך הסרת תלונות רשע וטוב לו ויבאר ארבע סבות שאפשר שיגיע מכל אחת מהן הטעם להשע :

פרק יג ויבאר דרך הסרת תלונות נדק ורע לו ויבאר הסבות שאפשר שיגיע מן הנדק מולת שיהיה על עול חסד הש' ויפרש ענין הסגיון וסרוין של אהבה :

פרק יד ויבאר למה היו הכחאים מתלוננים על שתי מדות הללו של נדק ורע לו ורשע וטוב לו ויאמר שדעת אסף הוא הנכון בתר הספקות הללו ויפרש מעורף חן טוב לישאל :

פרק טו ויבאר מה היתה תלונת ירמיהו ובחוקו אחר היותם יודעים מהם אסף שהוא הנכון כגון שזכר בפרק שלפניה . ויבאר שהאדם מתפעל ותר מהגדלה משה שהוא מתפעל מן הנשע והרחיה

מן חסד רבנו עליו השלום :

פרק יו ויבאר בתפלה לפי שהאדם נצרך מן החסד ויאמר כי המחמין בהשגחה ראוי לו שיחמין נסכן שאפשר שיגיעו לאדם טובות והשם על נד החסד מנד התפלה הק' שיהיה ראוי לובלתי ראוי ויאמר כי כל הכמות העליונות זולת השם הם מונבלות לא יגיע מהם טוב טעם אלא שיהיה המקבל מוכן לכן ויבאר חך ככנס טעות ע"א כלל האנושים מנד החסד הירד מהלופנים : (ובעניינים שם יתבאר הטעם למקרא הכתוב עבודת הפיגור ובחיותם כענין אחר מה שביאר המחבר והוא ג' כן כגון לפי כוונתו) :

פרק יז ויבאר שאין טוב נמצא בעולם שיוכל לעשות חסד מולת השם ויבאר ארבע תנאים שצ"ך שיהיו בהשפיע החסד ויפרש פסוק ראועתה כי אני אני הוא וגו' . ויבאר אם התעוררת התפלה הוא מן הכח השכלי לורכה הדמיוני :

פרק יח ויבאר מה שביאר האנושים למקפק בתפלה . ויאמר כי איוב היה עומקפק בה . ויאמר שהתפלה תתן הכנה אלה האנושים לקבל הטוב . וזה היתה דעת אליהו :

פרק יט ויבאר ענין הסרכות שהנכחיים היו הנדקים מברכים לאנושים חסד הסתפלה אובגדת עתידות . ויאמר שסם לתת הכנה אל החקבל לקבל הטעם האלפי :

פרק כ ויבאר שהתפלה אפי' שהיא מנוה פרטית הנה שכרה יותר גדול מנוה אחרת ולזה נמצא אותה שתועיל לכל הדברים כמו שהי' אחר שתועיל לכל התחלואים אף אם יהיו חלשים הפכיים :

פרק כא ויבאר שכן יקרה כמה שקדם למה לא נתקבלה תפלת משה על כניסתו לארץ כמחשבונו בפרשת ואתחנן ויפרש תפלת משה באותה פירש ויאמר כי לפי שהיה נזיר דינו שמתעב נזיר דין שיש עמו שבועה וזהו כי נד חלול השם לכן לא נתקבלה תפלתו :

פרק כב ויבאר תעב משה בני מריבה מזה היה ויאמר שאין בדעת משה כמה שכתבו המפרשים כזה ויאמר כי בעבור שהיה כחשאי נד חלול השם לא נתן לחיילה :

פרק כג ויאמר כי התיבות מהם שזירועל טוב ומהם שזירועל רע ויבאר התיבות שראוי להתפלל בהן . ויבאר מה שאר"ל מקיים להקב"ה טובה שם ומשכרים שמו ויאמר כי התפלה נזיכה ג' דברים מתמרים ערבים וכוונת הלב וקול נמוך וכי בהנחה שלשתן אפשר שתקובל התפלה אלא אינו מחוייב ויאמר כי יש נדקים שהשם יתברך יתן להם שאלתם כוונת תפלה ויש שזריכון תפלה ויש נדקים שאינן זריכון שאלה : (ובעניינים שם יתבאר טעם אחר על דברי רז"ל ה"ל) :

פרק כד ויאמר שאינו מחוייב שיגיע מכל פעולה שיפעל האדם התכלית החטון בה . וכן התפלה אף אם תעשה כראוי אינו מחוייב שתעשה ויבאר הסבות למה ויבאר כי חסד התפלה היא שתהיה בעולות כוללות ולא בעולות מיוחדות :

פרק כה יתחיל לדבר בתשובה ויאמר כי התשובה אפי' שהיא מנוה פרטית ממנות התורה הנה היא מנוה כוללת מנות השבר המונח על ידו ולכן ויאמר כי ראוי לדבר בה אחר התפלה אחר שהיא מנוה כוללת . ויאמר שיגנין קבלת התשובה היא חסד אלפי ויבאר מה שאר"ל גדל בעל תשובה שזדונות נשמות לו כוכיות ויבאר ענין חליו חקשה חתלב פירעה וענין קשיות הלב שלאמר על פסוק . ויבאר הכתוב שאמר חרפה משובתם וגו' . ויאמר כי החסד האלפי נצרך על החקבל כפי השאלה :

פרק כו ויבאר דרכי התשובה ויתן הטעם למה לא נתקבלה תשובת שאול על דבר עמלק כאמר טחאני . ונתקבלה תפלת דוד על דבר בת שבע כאמר טחאני ואמר לזכרון ג' ה' ה' כיצור טחאני וגו' . ויתן הטעם למה נכנס שאול בהסרת המלכות חסמו ולא נכנס כן דוד . ויבאר המדות הראויות להיות בחלק ויאמר שכלן היו כבוד ולא כשאלה :

פרק כז ויבאר שפק אחד על התשובה ויאמר שאין ראוי שתועיל כלל מנד הקסד ויעמיק בהתר הספק הזה ויחלק בין הפעולות הנעשות באונם לנעשות ברצון . ויבאר מהו הקדק'ר אונם ומהו הקדק'ר רצון :

פרק כח ויבאר הכרח המצא'ת תשובה להשגת השלמות האנושי ויבאר מה שאר"ל הרבה רי עבירה קשין מעבירה ויבאר פסוק כי לא לעולם חרוב והפסוקים הנמשכים חליו על בעל תשובה :

פרק כט יתחיל לדבר בשכר ועונש שהוא העקר הבזר ויאמר כי בני אדם נחלקים בחמונת השכר והעונש לד' דעות כיון נוי שיכרם השכר מכלול וישו' שיחמינהו גמתי בלבד וישמי שיחמינהו רוחני בלבד . ויש מי שיחמינהו גמתי ורוחני ויאמר שזהו דעת התורה . ויאמר שהחלק אלו כדעות כיון אחר חילוק הדעות שיש בהיות הכסד ויבאר מה שאר"ל נוסח לו לאדם שח' נכרא ויתר ממה שנכרא ויבאר בגלגול שאמר חכמי הקבלה :

פרק ל ויאמר כי השכר הוא אחר חמון נחלקו בו חכמי ישראל לשתי דעות . הראשונה הוא דעת הרמב"ם ז"ל שמאמין שהשכר הוא אחר חמון כלו רוחני ולנפש בלבד . ויבאר שדעת הזה הוא נכון ונד השכל ומסכים לדעת התורה . והשני הוא דעת הרמב"ן ז"ל וחכמי הקבלה שיחמינו שהשכר הוא אחר חמון הוא לגוף ולנפש ביחד ויבאר דרך הבנת ספרתם כמו שכתב הרמ"ה ז"ל ויאמר כי ויבאר ההרקות שכתמינו לזה הדעת :

רמזי פרקי המאמר הרביעי

או מוכרח הפסוקים :

פרק מג' יאמר כי יש לדברים מציאות מתחלפות אם בידיעת השם ואם בשכל ואם בכח ואם בפעל ויאמר כי החושים אי אפשר להם לדעת הדברים על אמתותם לשיטת סבות והכחית תגיע לו הידיעה אמתית בלי ספק :

פרק מד' יאמר כי הקבלה הנמצאת בידינו היום מדברי הנביאים היא אמתית בלי ספק ואי אפשר שיהיה בה כזב בשום דבר ויאמר כי זאת אמת ברית אשר בוטחו וכן השם על הגאולה ויפרש על זה פסוק ובה' ללפון גאולת וגו' ואי אפשר ברייתו וגו' :

פרק מה' יפרש ענין כריתת הכרית בין שני אנשים והוא ויאמר שהוא ענין קיום האהבה - ויפרש פסוק ואתה אהבנו כעבד וגו' אשר יתדו נמתק סוד וגו' - ויאמר כי הכרית שנתקת על המילה הוא להכליל מדינה של גיהנם :

פרק מו' ידבר בפתחון ויאמר כי עקר עבודת הוואקין הוא שיבטח בשם בכלעת בעת הירה והמזוקה ובעת ההקטן וההכטה והוא עקר הכטחון ויפרש חמור אלהים באונו שמענו וגו' - וקצת חמור אליהו למה עובדתי :

פרק מז' יאמר כי התקוה והתחלת הוא דבר נמשך מהכטחון והכרית אל המאמץ - ויאמר כי התקוה היא על ג' פנים תקות החסד ותקית הכבוד ותקית ההכטה ויאמר כי יותר משוכחת היא תקות ההכטה שהיא תקות האמת ויפרש פסוק קויתי השם קויתו כפשי וגו' ונפשי לה' :

פרק מח' יאמר שהתקוה מנוכה כללית ומזנה פרטית חלקית והתקוה אפסר שגגיע ותשלם כשיכין המקבל עצמו אליה אבל הכללית לא יכינו עצמם אליה כל המוקלים וזה לא תגיע הגאולה הכללית לפי שאין תקות כל הכלל כראוי :

פרק מט' יקשה על התקוה והתחלת ויאמר שהם הפכים לטבע האדם כי יטרידו הכפש וישיבוה עמוה וסבלה - וישיב על זה ויאמר כי התקוה להשם היא יותר משוכחת מכל התחלות שאפשר שיאכזבו האדם ויאמר עלזה פסוק ואני תמיד איתלונ' ופסוק לך דומיה תהלה וגו' ויאמר גם כן כי התקוה סבת התקוה ויכיל עליון פסוק קוה אלה' ושמור דרכו וגו' :

פרק נ' יאמר כי אחר שביארנו שאין תלונה עליה' בלדוק ורעלו מה סבת התרעומת הנמצא בכתובים על אחר הגלות ויאמר על כמה פנים הוא התרעומת - ויאמר חמור הנה כענין עבדים - וחמור חסד'ה' ועלם אהבה :

פרק נא' יבאר הטוב הנצור מהנושא שלל הנמצאות השפלות עומד' בשניו מתמיד וכי הטובות הנשמיות משתנות תמיד מהפך אל הפך וזהו יבא תמיד השמחה אחר היגון והמנוחה אחר התנועה ויאמר שאין דברי קיים אלא הדבר הקרוע - ויאמר פסוק וירא עמוסה כי טוב וגו' ופסוק ה' עז לעמו יתן ויפרש ענין השלום והנוי ויפרש ברכת כהנים וענין השלום הנכור בה כדושתיה חתמת הפחלת בטוב וכרעה ושלום :

פרק לא' יבאר מה שהביא הרמ"ב כו"ל וסיעתו להאמין שהעולם הוא אחר תקוה המתים ולא קודם לכן - ויאמר שאין דאיתם רחיה ויאמר כי לפון עולם הבא כולל שני מיני השכר אם הבא לאדם מיד אחר המות ואם הבא אחר תמיית המתים ויבא דאיה לזה : פרק לב' יבאר שכל שני ההוה על האדם מן הדבר המורגל לו יצטרפו - ועל כן יצטרף האדם כמות עם היות הנפש כעצמת לתענוג נפלא ומה העטע נמצא שאף הגדולים יצטרפו כמות ויאמר לורך הנפש כמייס אל החושים וההרגשות :

פרק לד' יבאר צורך השכר והעונש לכפש העולם הבא - ויאמר כי מה שארז"ל שה' כ"ה מביא את הנשמה וזוה"ק אזהרונך ויאמר שזה היה מקום הטובות לחושים שהשכר לנפשו ולנפש ביהד :

פרק לה' יבאר שיש חלוק מדרגות העולם הבא לכל העונש ללדוקים כפי חלוק עמדת עונות שבידם ולרשעים כפי רוב עונות שביד כל אחד ואחד וירמוז לסוד המלכות שזכרו חכמי הקבלה :

פרק לו' יזכור חמנות תמיית המתים ויאמר חלוק הדעות שיש בהאמתות וכן יבאר אם תהיה התמיית כוללת או חלקית :

פרק לז' יחקור אם השכר והעונש על החטות והעבירות ראוי שיהיה זמני או כלתי לפי שורת הדין - ויאמר שיש חלוק בין השכר והעונש כי העונש לפי שורת הדין ראוי שיהיה כפי חלוק השכר לפי שורת הדין ראוי שיהיה זמני ואולם יבא לנפשו על דבר החסד ויאמר שזה גרמו לאכזרה אבינו כשאמר לו אני מן לך וגו' :

פרק לח' יבאר דאיה שהעונש ראוי שיהיה לכלי לפי שורת הדין ומה שנאמר למשה פן אכלך בדרך ומה שנאמר משה רבינו ע"ה מתרעם על המדה הזאת כמומר תפלה למשה ויפרש כל המומר וחמור יושב בסתר עליון על זה הדרך :

פרק לט' יקשה על מה שאמרנו שהעונש ראוי להיות נלתי שאם כן אין אדם שזכה לעולם הבא ולשכר הרותי אשר אין לדיק בארץ שלא ימטא ויפרש פסוק אמת דבר אלהים ומו אל כבוד ויפרש ברכי נפש : פרק ל"ו יזכור הקושי הקדומה שהל עקשים למה לא נכרו בתורת משה היעודים הרמזיים ויזכור קצת התארים שנאמרו בה ויאמר שאין כל מה שנאמר בה עשיתי :

פרק מ' יזכור המקומות שזכרו בתורה היעודים הנשמיים ויאמר שכולם כוללים לאותה הכלל ואולם היעודים הנשמיים שיש לכל אחד ואחד לא נכרו בתורה אלא ברמז ויבא מקומות שזכרו בתורה ובנביאים ובכתובים :

פרק מא' יזכור דרך עינוי יכריח ממנו השאר' הנפשית וכללות התורה ויאמר כי ממה שזכר בתורה עונש נפש החוטאת יתבאר שיש שכלל נפשו הנדיק ויאמר שהעונש למה לא הרחיבה התורה לכארה - ויאמר כי אחר שהעיד העיון שהתורה תועיל לנפש ולכח הדברים הטבעיים כל שכן שתועיל לתת העונשים והנפלים שהם דבר נמשך ומתמיים למנות התורה :

פרק מב' יאמר כי האמונה כביאת המשיח עתה ללכל עמדת תורת משה - ויאמר אם האמונה כביאת המשיח היא על פי הקבלה

השמטות

אלו הן השמטות שנשמטו בשרשים ובענפים וכתבם המחבר על קונטרס מיוחד לזה

במאמר ראשון בפרק שלישי דף ד' ע"ב בענפים בשורה א' אחר שמח נצטרך להרום התורה לריך להיות עוד ועין לקמן בקאמר ג' פ' כ' בענפים תמצא שם עוד טעם אחר על הרמזים שהזכרתי למנות שלא תזכר התורה ולא תשתנה : שם פרק שש דף י"ו ע"ב בשרשים שורה ט' ו' לתועלתו כולל וגו'

הירה	כעין שתול	על פלגי מים	ספר	הר"ר יוסף	אלבן	ידוע
מורה	בעקרי	הורת משה	דרך	אמת לכל	יחד תקוע	:
אמנם	טמוני חור	כל שרשיו	הוי	וכל אחד	שואל מרוע	:
כל בר	וכל ענף	בזמורותיו	נעלם	לרכים בו	כי לא פרוע	:
עד כי	חכם לכב	מפז' לין בא	אלוף	גדל"ה הוא	וכבו שמוע	:
גלה	בחכמתו	הוד שר' שים	הניף	ענ' פים לו	אין בם גרוע	:
פירש	לשונותיו	מלה מלה	אין בו	דבר הרוס	גם לא שרוע	:
הקריב	למושכלי	חכמי הורה	דבר	אשר נראה	טבע טבוע	:
האיר	קצת אמרי	רמ"ב גם כן	ריפא	אנוש מהם	מוכה ננוע	:
ובכן	לאילן זה	הרבה טובו	הנו	כע"ץ שתול	לא עוד נטוע	:
יקרב	מעין לו	יאכל פרו	כי אין	בכל נופו	דבר גרוע	:
מים	אשר אצלן	ישאב - כי לא	יפול	וישכור כר	על המכוע	:
יודה	מחבר זה	ולהפארהו	רחוק	בכל מקום	נוע ינוע	:
כי כן	תהי שמחה	אל ישיר לב	גילה	ולצדיק	הן אור זרוע	: